

VRIESPUNT

Van Arne Dahl verschenen ook bij De Geus

Misterioso
Kentucky Killer
Schijnoffer
Europa Blues
Bijbelse wateren
Midzomernachtdroom
Requiem
Verdwenen onschuld
Hebzucht
Woede
Amsterdam-Stockholm
Haat
Grensgebieden
Achterland
Middenwater
Nachtmerries

ARNE DAHL

Vriespunt

Uit het Zweeds vertaald door Ron Bezemer

DE GEUS

Oorspronkelijke titel *Islossning*, verschenen bij
Albert Bonniers Förlag
Published by agreement with Salomonsson
Agency, Stockholm, Sweden
Oorspronkelijke tekst © Arne Dahl, 2021
Nederlandse vertaling © Ron Bezemer en
De Geus bv, Amsterdam 2023
Omslagontwerp Paul Pollmann, naar het
originele ontwerp van Miroslaw Šokčić
Typografie binnenwerk Crius, Hulshout, België
ISBN 978 90 445 4763 4
NUR 330

I

1

Ondanks de blinddoek is het alsof hij alles ziet. Alles wat zich in stilte afspeelt.

De voorbereidingen.

Het is verbazingwekkend stil. De geur van een zomernacht. Verder niets. Geen zeevogels, geen muggen, geen uilen, überhaupt geen natuurgeluiden.

Geen enkel gekras van het zand onder zijn stoelpoten. Onder geen enkele stoelpoot.

Hij is zo jong. Hij begrijpt niet precies wat hem te wachten staat. Maar hij heeft een tijdschema gekregen. Hij weet dat alles voor zijn eigen bestwil is.

Het zal pijn doen.

Maar dat zal het waard zijn.

Dat hebben ze tegen hem gezegd: het zal het waard zijn.

Hij is nog zo klein. Maar toch denkt hij na over het verraad. Wat verraad eigenlijk is, of er verschillende soorten verraad bestaan, of dit niet de ergste vorm van verraad is die je je kunt voorstellen.

Hij denkt dat hij door zijn blinddoek de waterkant kan zien, waar ze met zand naar elkaar gooien, het water in springen, hun handen en knieën aan de bodem schaven, de spekgladde rotsen op klauteren, omlaag glijden alsof het een glijbaan is, en met pijn in hun achterste onder water zwemmen, op zoek naar de veelkleurige stenen.

Het is merkwaardig stil deze zomernacht.

Tot hij zwak gebrom waarneemt dat nauwelijks hoorbaar is. Is het misschien een motor? Dan verdwijnt het weer.

Hij vermoedt dat het donker is. Het zou donker moeten zijn. Op dit moment zouden ze zich in die paar donkere uren moeten bevinden wanneer het laatste stukje zon achter de horizon een duik in het onbekende neemt. Toch heeft hij geen idee.

Hij heeft echt geen flauw idee.

Maar in zijn binnenste groeit iets. Iets waarover hij geen controle heeft.

Er groeien twee dingen tegelijkertijd.

Het ene is angst, huivering, ontzetting. Hij weet dat dit voor zijn eigen bestwil is, maar hij wil niet dat het pijn doet. Hij wil niet wachten op de pijn.

Hij haat wat er de komende minuten in deze julinacht gaat gebeuren.

En waarschijnlijk komt daar dat andere vandaan, het andere gevoel dat nu ook in hem groeit. Dat is de woede. Woede over het verraad. Ook al is hij nog zo klein, hij weet dat hij dat gevoel nooit meer zal kwijtraken.

De woede brandt gaten in zijn blinddoek, en het is alsof hij alles ziet.

Hij ziet het zandstrand dat tot het stille water reikt, hij ziet de rotsen die brutaal uit het meer omhoogsteken, hij ziet hoe de bosrand aan de andere kant van het water zich als een getand silhouet zijn gezichtsveld wil binnendringen.

Alles wat hij niet ziet, brandt de woede vast op zijn netvlies.

Dan hoort hij opeens een schrapend geluid in het zand.

Het is alsof er iemand vanuit een andere tijd naar binnen wil.

2

Zaterdag 4 maart

Het leek alsof haar hele bewustzijn door een gat in de tijd naar buiten werd gezogen en plaatsmaakte voor uitsluitend pijn.

Door de volstrekt krankzinnige pijn heen probeerde ze op een woord te komen. Woorden kunnen je kalmeren. Woorden behoren je te kalmeren. Woorden móéten je kalmeren.

De traagheid waarmee de handen dichterbij kwamen, gaf haar een mogelijkheid om het woord te vinden. Om te proberen de associaties tussen de gloeiend hete zenuwcellen eruit te persen.

Ze dacht aan gymnastiek. Acrobatiek tussen twee horizontale stangen. Maar die heetten geen stangen. En hoe heette die sport?

Vrouwengymnastiek? Of die van mannen? De activiteit waaraan ze dacht voelde mannelijk. Welke soorten gymnastiek voor mannen waren er? Vrije oefening, natuurlijk. Turnen op een paard, de ringen. Hoogspringen. Ging het om hoogspringen? Maar die stangen, hoe heetten die ook weer? Leggers?

Ja, warempel, leggers. En toen ze het woord voor zich zag, voelde ze het eerste pijnloze ogenblik in ettelijke maanden.

Heuveltjes.

Net toen de greep van de handen die haar omhooghielden iets losser werd, kreeg ze beide stangen vast die op heuveltjes leken. Ze leken oneindig lang te zijn.

Tussen de eilandjes dook het gezicht op, slechts een paar

decimeter bij haar vandaan. De lippen in het gezicht van de vrouw bewogen, alsof ze iets riep, enthousiasmerend. Maar ze hoorde niets, de mond was volkomen geluidloos. In haar waarnemingsapparaat was geen plaats voor geluid. Alle plaats werd ingenomen door pijn.

Toch deed ze de eerste stap. Haar eerste eigen stap. Ze hing aan de heuveltjes en kwam zwoegend een stukje vooruit. De pijn werd te hevig voor haar lichaam. Die leek door haar huid naar buiten te sijpelen en haar te omringen als een sissende aura. Desondanks deed ze nog een stap.

En nog een.

Ze staaarde verwilderd naar het vrouwengezicht dat zich tussen de heuveltjes achterwaarts bewoog en het was alsof haar manische staren een gat in haar aura boorde waardoor het geluid naar binnen liep. Ze hoorde zichzelf iets schreeuwen wat samensmolt met haar tranen die op het gezicht van de vrouw spatten.

De vrouw deed snel een stap dichterbij en pakte haar bovenlichaam vast. Slechts een paar centimeter van haar gezicht zei ze: 'Nu niet opgeven, Desiré, je bent bijna halverwege.'

Op de een of andere manier wist ze het in het wit geklede lijf van zich af te duwen en ze siste: 'Noem me geen Desiré.'

Toen deed ze de volgende stap.

*

Molly Blom keek om zich heen in het kleine straatje dat uitkwam op Åsagatan met het groepje rode stuga's. De winter was bijna achter de rug, het was een koude, schrale dag begin maart, en binnen een paar minuten zou haar levenslust zich meer dan verdubbelen. Terwijl ze op Ploggatan in de Stockholmse wijk Södermalm het portiek binnenliep, verbaasde ze zich erover dat het zo gelopen was. Geen seconde tijdens

haar vorige bestaan had ze aan dit soort leven gedacht – en nu was het haar alles.

Waar waren haar dromen gebleven?

Ze nam de trap met twee treden tegelijk en voor haar geestesoog verscheen een verloren wereld. Fitness, zelfverdediging voor vrouwen, bloed, zweet en tranen. Toen ze de laatste treden had genomen, vervluchtigde die wereld en maakte plaats voor deze grijzere en koudere. Maar die zou snel opfleuren.

Ze belde aan. De man die de deur opende, zag er niet bepaald florissant uit. En nog minder uitgeslapen. Het kindje dat in een draagzak op zijn borst hing, snurkte des te luider.

‘Ze is dol op water,’ mompelde de man binnensmonds.

‘Ik kan je onmogelijk verstaan,’ reageerde Molly Blom.

Sam Berger rechtte zijn rug en verduidelijkte terwijl zijn rug nog kraakte: ‘Ik heb de hele nacht de waterkraan laten lopen, dat is de enige manier om haar in slaap te krijgen. Verspilling is nog zacht uitgedrukt.’

‘Bij mij slaapt ze altijd goed in,’ loog Blom.

‘Misschien moeten we dan gaan samenwonen,’ zei Berger terwijl hij hun ruim een halfjaar oude dochttertje Myrina uit de draagzak wurmde.

Blom nam haar van hem over en voelde hoe ze opfleurde. Vanbinnen straalde ze, wat ook aan haar te zien was.

‘Hou op met zeuren,’ zei ze mild. ‘Laat me even nadenken.’

‘Eerst verdween je spoorloos om negen maanden na te denken,’ zei Berger. ‘En nu heb je nog eens negen maanden nagedacht. Je denkt wel verdomd lang na.’ Hij stopte de draagzak in een tas die in de hoek van de hal aan de kinderwagen hing. Zachtjes legde ze de slapende Myrina neer. Hij liep naar haar toe, legde voorzichtig een hand op haar arm, keek haar diep in de ogen en zei: ‘We hebben samen een kind, Molly, we passen bij elkaar. We werken nagenoeg elke dag samen. Waarom zetten we niet de volgende stap?’

Bij wijze van uitzondering wendde ze haar blik niet af.
'Je weet wat er gebeurd is,' zei ze.

Berger liet haar langzaam los, zuchtte diep. Zei: 'Dat had niets met ons te maken. We moeten toch eindelijk...'

'Het was een teken,' zei Blom. 'Ik probeer het nog steeds te verwerken. Je moet me meer tijd geven.'

'De dader is in rook opgegaan, Molly,' zei Berger en hij pakte haar arm weer vast. 'We hebben geen enkel spoor.'

Ze keek hem strak aan, fel, sloeg met volle kracht zijn hand weg en riep: 'Toen we wilden gaan neuken vonden we goddomme het linkerbeen van Deer in mijn bed.'

De echo van haar woorden viel samen met het slaapdrongen gehuil van Myrina de lift in en verder omlaag in de liftschacht.

Berger keek hen beiden lang na.

*

De heuveltjes leken niet langer oneindig. Zelfs als ze haar witgloeiende gezichtsveld draaide en boog, waren ze nu nauwelijks een meter lang. Op dat moment tartte de pijn alle beschrijving. Die stak haar, die schreeuwde haar gehoorgangen kapot, die stonk naar zwavel, smaakte naar arsenicum en het was alsof de vlam van een lasapparaat haar oogkassen van binnenuit verbrandde. Toch deed ze nog een stap.

Ze probeerde er nog een te doen, maar het leek alsof ze probeerde op twee nog niet geheelde stompjes te lopen, de vloer drukte en schaaftte rechtstreeks tegen blootliggende zenuwen, tegen vlees en bot.

Ze viel.

Ze wist zeker dat ze viel.

Maar in plaats daarvan zweefde ze vrij tussen de heuveltjes.

Ze werd vastgehouden – veilig, stabiel – en omhooggehouden, gedwongen de leggers weer vast te pakken. Door haar tranen heen zag ze de mond in het vrouwengezicht bewegen.

Ze hoorde niets. Maar zelf gilde ze: 'Ik kan niet meer. Het doet te veel pijn.'

De donkere ogen keken haar strak aan. Toen klonk de stem: 'Geef het dan maar op, verdomme, kijk zelf maar hoeveel beter het dan wordt.'

Wat haar verder dreef tussen de heuveltjes was nu woede, bijna haat. Dat smalende gezicht was nu als een luchtspiegeling voor haar; wanneer ze het naderde, gleed het weg en was weer buiten bereik. Via het gezicht van de vrouw doemde een mannengezicht op met markant Slavische trekken en een R-vormig litteken vooraan op de wang. Dat gaf haar kracht. Daar wilde ze naartoe. Ze wilde doden.

Met heel kleine stapjes ploeterde ze vooruit. Elke millimeter flitste de pijn door haar lijf. Ze was er bijna toen de vrouwenstem door het mannengezicht heen drong en riep: 'Nog één stap. Kom op nu, Deer.'

3

Zondag 5 maart

Het maartse ochtendgloren strekt zich uit over de hier en daar met resten sneeuw bedekte rotsen die uit het wateroppervlak omhoogsteken. De weinige ijsschotsen drijven rond, sommige glanzen voldoende om de eerste zonnestralen van de ochtend te reflecteren en ze in onregelmatige bundels door het panoramavenster de donkere kamer in te sturen.

Gelet op de staat waarin de kamer verkeert, zou de tijd de ramen moeten hebben verbrijzeld, maar ze zijn allemaal nog heel en houden de ergste winterkou op afstand. Toch is het binnen koud en guur, en alles is met een laag stof bedekt; het enige wat zich in de kamer bevindt, zijn een paar krukjes rond een laag, langwerpige glazen tafeltje waarop een oud, dichtgeslagen notitieboekje ligt.

Alles rust in het toenemende licht van de dageraad. Alles in stilte.

Tot de voordeur wordt opengegooid.

De man die naar binnen strompelt, is tamelijk jong, in het zwart gekleed en heeft een donkergroene muts tot over zijn oren getrokken. Hij schudt de kou van zich af, loopt naar het verwarmingselement midden op de vloer en zet het op de hoogste stand. Dan loopt hij naar het tafeltje en slaat zijn armen een paar keer om zijn bovenlichaam om warm te worden.

Er komen spetters van hem af.

Het zijn bloedspatten.

Er druipt bloed van zijn lijf.

Hij gooit het jachtmes op het tafeltje en laat zich op een van de krukjes zakken.

Het ochtendlicht is nog te zwak om te lezen, maar niet te zwak om de donkerrode vlekken te zien die groeien op het blauw-groen geruite tafelkleedje, dat nieuwer lijkt dan al het andere in de kamer.

De jonge man had graag achterover willen leunen, uitblazen na de ijskoude beproevingen van de nacht. Maar de krukjes hebben geen rugleuning. En misschien is het maar goed dat hij niet achterover kan leunen en in slaap vallen. Hij moet wakker blijven. Ondanks alles. Bovendien is de koude zo ver in zijn ruggengraat doorgedrongen dat hij erdoor zou kunnen sterven.

Toch lukt het hem even bij te komen en zich te verbazen. Het is begonnen.

Hij ziet het mes als het ware van buitenaf. Het is alsof het een eigen leven leidt, het zelf doorgaat met steken. Als het gezicht eindelijk is uitgewist, gaat het mes verder met de romp, de borst en daarna nogmaals het gezicht, een laatste keer. Het gebeurt niet gedachteloos, hij telt tot achttien. Dan stopt hij.

Het is zo vreemd dat het werkelijk mogelijk was ermee te beginnen. En er is ook een einde, een logisch einde, alleen bij het begin voelde hij zich onzeker. Nu voelt hij geen onzekerheid meer. Nu moet hij dit naar het vanzelfsprekende eindpunt brengen.

Hij observeert het stroperige bloed dat langzaam van het mes op het kleedje druppelt en door de vezels wordt opgezogen.

Het perverse bloed.

De walging.

Hij zit doodstil en ziet hoe zijn spiegelbeeld geleidelijk vervaagt naargelang het ochtendlicht toeneemt. Het is alsof hij verdwijnt, wordt opgeslokt door de natuur, een deel van de kuststrook wordt, niet langer een individu is, eerder het

noodlot zelf. Maar net voordat hij helemaal vervliegt, wordt hij getroffen door zijn eigen verschijning.

Jong, fris, vitaal – een man die eeuwig zou kunnen leven.

Wat kan schijn toch bedriegen.

Hij buigt zich over het oude notitieboekje. Met zijn bebloede handen slaat hij op goed geluk een pagina op en leest het minutieuze handschrift: ‘...het moet zonder verdoving worden gedaan. Dan is de snee mooi, simpel en schoon. De lederen riemen blijven heel, ondanks de kracht die zich in armen en benen ontwikkelt. De oordoppen zijn de beste die er te koop zijn; als ik de scalpel wegleg, is er nog geen fractie van het gegil tot me doorgedrongen...’

De jonge man kijkt op van het notitieboekje. Buiten is de dageraad nog iets lichter geworden. Hij hoort het geluid van bewegend ijs, ijsschotsen die aan elkaar knagen. Een buitenaards geluid. Maar het komt hiervandaan.

Tijdens de dooi.

Hij viert dat het nu een jaar geleden is dat hij het gevonden heeft. Dat was het moment dat hij het besluit heeft genomen. Hij viert het op een zeer speciale manier.

Het is lang geleden dat hij het notitieboekje heeft opengeslagen, toch kent hij de inhoud grotendeels vanbuiten. De eerste woorden die hij nu leest, maken al zijn verwachtingen waar. Hij denkt aan verbindingen, aan kosten, aan grenzeloze ongeremdheid. Hij leest verder: ‘...om je hand in de ingewanden te steken, door de nauwkeurig doorgesneden lagen huid-, spier- en bindweefsel, is bijzonder geestverruimend, alsof je het onderbewustzijn aanraakt, alsof je wroet in dat wat de hele mensheid verborgen wil houden. Om zo zelf het volmaakte orgaan in je hand te houden, is absoluut subliem. Het heeft nog minstens zeventig zekere levensjaren voor de boeg...’

Hij kan bijna de eentonige stem horen, elk stukje karakteristieke klemtoon onderscheiden. Maar hij heeft genoeg van

die stem, en met grote moeite slaagt hij erin hem tot zwijgen te brengen.

De jonge man kijkt naar zijn hand. Wacht af. De hand is onverwacht roerloos. Alsof de daad zelf hem onbeweeglijk heeft gemaakt, alsof het geweld van de messteken de doolhof van zijn zenuwcellen heeft geblokkeerd.

Maar nu begint het. Het trillen.

Nu herkent hij zijn leven.

Hij wendt zijn blik af en kijkt door het raam. De kustlijn rust in winterlicht. Een duidelijk zichtbare kust, rotsen die uit het water omhoogsteken, een bosrand aan de overkant van de baai. Daar is het gebeurd.

Hier is het gebeurd.

In de Fabriek.

Het bloed op zijn linkerhand is nog niet helemaal gestold. Als het trillen begint, druppelen de laatste restjes stroperig bloed omlaag, op het tafeltje. Hij dwingt zijn hand naar het notitieboekje, weet dat alleen de rechterpagina's zijn beschreven, laat op alle linkerpagina's die hij aanraakt een besmeurde handafdruk achter; hij slaat pagina's om, gaat terug naar het begin.

Naar het begin van dit alles.

Hij leest de inleidende woorden: 'Sinds de mens zich heeft opgericht en op twee benen is gaan lopen, toen het menselijk bewustzijn is geboren, toen het abstracte denken voor het eerst het daglicht zag, hebben we ervan gedroomd om verder te leven. De droom over het eeuwig leven heeft op een bepaalde manier altijd deel uitgemaakt van elke religie, elke mythe, elke legende in de wereldgeschiedenis. In het geseculariseerde tijdperk heeft deze droom de diffuse wereld van de mythe achter zich gelaten, evenals het paradijs, de hel en het vagevuur onderweg daarnaartoe. De droom bevindt zich thans in het hier en nu. In dit leven. En het is geen droom meer. We hebben veel te lang geaccepteerd dat we moeten sterven.'

De pretentieuze toon bezorgt de jonge man koude rillingen. Maar de stem zwijgt nu.

Zijn linkerhand trilt nog steeds. Als hij het notitieboekje dichtklapt, laat hij op de bovenkant een duidelijke handafdruk achter.

Hij grijpt het mes, klemt zijn vuist er keihard omheen – het lijkt alsof hij het bloed uit het heft perst. Dan komt het mes tot rust. Het trillen wordt minder. Alles is een kwestie van wilskracht.

Die wil heeft hij nu.

Hij is nog maar net begonnen.

Alles moet weg.

Het papier moet weer wit worden.

Zonder op te staan schuift hij op de kruk naar de korte zijde van het tafeltje. Met het mes in zijn hand houdt hij een hoekje van het tafelkleed omhoog.

Ondanks het kleed is het glazen oppervlak beslagen, alsof het iets afscheidt. Langzaam veegt de jonge man de wasem weg.

En kijkt in het gezicht van een vrouw.

Ze is heel mooi.